

Opleiding Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen niveau 1 + 2

- Voor wie** Teamleiders, afdelingsleiders, schooldirecteuren, schoolleiders, (con-)rectoren; oftewel iedere leidinggevende die in de eigen schoolorganisatie lessen bezoekt en daar gesprekken over voert met leraren, met als doel de kwaliteiten van collega's te benutten en gezamenlijk visie op onderwijs te concretiseren.
- Wat/doel** In deze cursus leert u de concrete vaardigheid om beelden in te zetten tijdens gesprekken met collega's en daarbij Didactisch Coachen toe te passen. U leert te zien waar uw collega nu staat in zijn of haar professionele ontwikkeling in relatie tot de visie van de school. U ontwikkelt gezamenlijke taal over hoe de visie van de school er concreet uit kan zien in de klas. U ontdekt hoe uw collega zichzelf ziet als leraar, u leert te werken vanuit kwaliteiten en u leert feedback te geven en te bevragen als een Didactisch Coach. U stimuleert en motiveert de collega om regie te nemen over zijn of haar persoonlijke en professionele ontwikkeling.
- Studiebelasting** Niveau 1 + 2 bestaat uit 7 bijeenkomsten op locatie, 3 online werkbijeenkomsten plus opdrachten in de eigen schoolorganisatie. De totale tijdsbesteding is afhankelijk van het aantal collega's dat u begeleidt en is gemiddeld 4 uur per week.
- Kosten** De kosten bedragen €2.400,- per jaar, inclusief opleidingsmateriaal, exclusief camera en toebehoren.
- Aanmelden** Via het [aanmeldingsformulier](#)
- Locatie** De bijeenkomsten worden gehouden in Ede, op loopafstand van het station
- Opleiders** Vanuit V&F Onderwijs Consult wordt deze opleiding gegeven door Wouter Jansen en/of Alyce Zandbergen en/of Anne-Marie Gielen. Zij vormen gezamenlijk het bestuur van de Stichting Didactisch Coachen.

Data schooljaar 2024-2025

Wanneer	WAAR
Ma 16 sept 2024 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede
Ma 7 oktober 2024 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede
In de week van 11 of 18 november	Online individueel
Ma 25 nov 2024 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede
Ma 20 jan 2025 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede
Ma 3 feb 2025 – 10.00 – 13.00 uur	Online in groepen
Do 13 maart 2025 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede
Do 7 april 2025 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede
Na 20 mei en vóór 2 juni 2025	Online in groepen
Ma 2 juni 2025 - 10.00 – 13.00 uur	Junoloft te Ede

Inhoud

Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen richt zich op schoolleiders die een gezamenlijke onderwijsvisie willen realiseren door de kwaliteiten van medewerkers te benutten en collega's gemotiveerd samen te laten werken aan kwalitatief, betekenisvol onderwijs. De opleiding is zeer geschikt om impliciete opvattingen over onderwijs expliciet te maken en helder te krijgen welk concreet onderwijsgedrag hoort bij uw onderwijsvisie, uw visie op leren. We benutten het lesbezoek, het gesprek over het lesbezoek en het leraargedrag in de klas, als ultieme oefensituatie. Met behulp van Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen kunt u veranderingen in uw schoolorganisatie in gang zetten en concreet maken.

Het is wetenschappelijk al lang vastgesteld dat de kwaliteit van de interacties bepalend is voor het prestatieniveau van organisaties. In het onderwijs betekent dit de kwaliteit van interacties tussen medewerkers en schoolleiders, en schoolleiders onderling. Goed functionerende organisaties kenmerken zich door kwaliteit in interactie die zichtbaar wordt in o.a. een feedback cultuur, waarin plaats is voor zowel positieve als kritische specifieke feedback.

Een krachtig middel om leren in een organisatie te stimuleren is het gebruik van beeld. Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen werkt op basis van de vertaling van wetenschappelijke uitgangspunten met betrekking tot leren en ontwikkelen naar de praktijk. Het is een combinatie van een fundamentele visie op groei (en als zodanig breed en krachtig) en een methode met hele concrete praktische handvatten.

Theoretische uitgangspunten

Kennis & kwaliteit

Csikszentmihalyi is samen met de psycholoog Seligman de grondlegger van de *positieve psychologie*. Zij stellen dat de psychologie in het verleden te veel is uitgegaan van wat er mis is met mensen. De positieve psychologie gaat uit van de kracht en de talenten van mensen. Het gaat dan om het verbreden en uitbouwen van die al aanwezige talenten en kwaliteiten. Daardoor ontstaat een grotere intrinsieke motivatie en wordt het zelfsturend vermogen vergroot. Door als leidinggevende aan te sluiten op het feitelijke functioneren van de medewerker ontstaat de ruimte waarin ontwikkeling en zelfregulering naar zelfstandigheid in relatie optimaal plaatsvindt. In onze werkwijze gaan wij ervanuit dat mensen al heel veel kwaliteit in huis hebben en dat je hen kunt helpen die kwaliteit uit te bouwen. Als je je eigen kwaliteiten goed kent en die bewust kunt inzetten, dan bereik je meer, met minder energie. Dat geldt voor leerlingen maar natuurlijk ook voor medewerkers en schoolleiders. Vaak gaat veel van die kwaliteit verloren, op alle niveaus in de organisatie, doordat we te veel druk leggen op wat beter of anders moet. Professioneel handelen houdt ook in dat je kunt expliciteren wat je doet en waarom je dat doet. Dat betekent dus ook verantwoording nemen en afleggen naar collega's, naar ouders en naar buiten.

Hoge verwachtingen

Al in 1968 bewees Robert Rosenthal, met zijn onderzoek naar het Pygmalion effect, dat hoge verwachtingen de prestaties verhoogt. In een proefschrift van Korthals (2015) werd aangetoond dat leerlingen met een HAVO-VWO advies beter presteerden als ze inderdaad VWO gingen doen, dan wanneer ze HAVO deden. Interessant is verder onderzoek uit Australië en Nieuw-Zeeland waarin gekeken werd welke gedragingen mensen hebben die hoge verwachtingen hebben.

Het blijkt dat de volgende gedragingen samengaan met hoge verwachtingen: vriendelijkheid, veel kwalitatief goede vragen stellen, informatie toevoegen die de prestatie van de leerling aanvult en op een hoger plan brengt, zo min mogelijk aanwijzingen geven en, last but not least, het geven van leerbevorderende feedback. Deze visie op het concreet in gedrag vertalen van hoge verwachtingen is de basis voor zowel 'Didactisch Coachen' (teamtrajecten), als 'Leidinggevend Coachen' (trajecten voor MT per school). Beide benaderingen van leidinggeven en lesgeven zijn verwerkt in de opleiding 'Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen'.

Didactisch Coachen en leren met behulp van op data gebaseerde feedback

Uit onderzoek blijkt dat leren met behulp van op data gebaseerde feedback, volgens de inmiddels beproefde methodiek Didactisch Coachen, helpt bij leren (Voerman, Meijer, Korthagen en Simons, 2015). Dit is dan ook een belangrijk onderdeel van onze trainingen leidinggevend coachen.

Op data gebaseerde feedback wordt gegeven door middel van een interventie-analyse en met behulp van video-intervisie. En juist deze vorm van feedback wordt door leidinggevend zelden toegepast. Hiermee wordt de professionele autonomie teruggegeven aan de leraar: wanneer vragen stellen een basishouding is, samen met het benoemen van kwaliteiten, leidt dat bij docenten en leerkrachten tot een onderzoekende houding die een hoge mate van zelfvertrouwen en professionaliteit tot gevolg heeft (Smeets, & Ponte, 2009)). Daardoor wint de school aan kwaliteit.

Opzet

In deze opleiding van in eerste instantie een jaar leert u coachen, observeren, vragen stellen en feedback geven met behulp van beeld. U maakt klassenopnames, of opnames in andere situaties die van belang zijn en bespreekt de beelden na met de betrokken docenten. Die bespreking vindt plaats op basis van de hierboven genoemde uitgangspunten en op basis van de onderwijsdoelstellingen die u met uw school heeft. Explicitering daarvan en vertaling in concreet gedrag behoort bij de opleiding. De opleidingsgroepen zijn qua aantal klein zodat er vanuit nabijheid gewerkt kan worden. Hierbij komt coaching aan de orde, in het algemeen en specifiek met behulp van beeld. Ook zal het dilemma tussen begeleiden en beoordelen besproken worden. Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen is speciaal voor leidinggevend die hun feedback aan docenten data-gestuurd willen maken en bovendien willen kapitaliseren op talenten en daarmee sturen op de kracht van hun medewerkers. De opleiding beslaat in principe 1 jaar en bestaat uit 7 fysieke bijeenkomsten, 3 online werksessie en opdrachten in de eigen organisatie. De opleiding bestaat uit twee onderdelen, hierna te noemen niveau 1 en niveau 2.

Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen: niveau 1

Dit deel van de opleiding is een eerste kennismaking en bestaat uit 4 sessies met een tussentijd van enkele weken, afhankelijk van het observatievermogen en de technische competentie van de deelnemer. De tussentijd is nodig om in de praktijk te oefenen, de techniek en montage onder de knie te krijgen, te reflecteren op de eigen praktijk en de literatuur en artikelen te lezen die in de training worden aangereikt. De totale tijdsbesteding van niveau 1 is ongeveer 50 uren: de voorbereiding op en het bijwonen van de bijeenkomsten, praktijkopdrachten zoals lezen, opnames maken, het selecteren en analyseren van beelden en het houden van beeldcoach-begeleidingsgesprekken.

Werkwijze:

U ervaart eerst zelf wat een camera met u doet en leert wat de effecten zijn als je wordt gefilmd. Tevens leert u de grammatica van beeldtaal en leert u waar de situatie aan moet voldoen voordat

u met filmen kunt beginnen: de ethische grenzen. U analyseert meerdere klassensituaties en brengt deze systematisch in kaart. U leert het gedrag analyseren van een docent die met een groep werkt, docenten die met subgroepen of individuele leerlingen werken. Belangrijk is dat u zelf beschikt over een camera, bluetooth microfoon en toebehoren. Er wordt vanuit gegaan dat u zelf video opnames maakt en inbrengt. Tijdens de opleidingsbijeenkomsten staan tevens de inhouden en vaardigheden van Didactisch Coachen centraal en zoomen we in op Didactisch Coachen tijdens het lesbezoek.

Na afloop:

- kent u de ethische grenzen van video gebruik
- kunt u een geschikte opname maken
- weet u de effecten ervan op de leraar
- hebt u een interpretatie kader voor de beelden
- kent u de logica van communicatie op groepsniveau
- kent u de communicatie cyclus op individueel niveau
- kunt u micro-analyses maken
- kunt u videomateriaal selecteren van sterk naar zwak
- kent u de verschillende categorieën van leerbevorderende vragen
- kent u de verschillende dimensies van feedback
- begrijpt u de sequentie van de verschillende interventies van Didactisch Coachen

Leidinggevend beeldcoachen: niveau 2

Dit deel van de opleiding is een verdieping op niveau 1 en vergroot uw vaardigheden in het interpreteren en selecteren van beeldmateriaal. Daarnaast verdiept u in deze fase uw visie op onderwijs en vertaalt u deze met behulp van beelden in concreet waarneembaar gedrag. Hierbij wordt de basis van uw professionele vaardigheden op het gebied van Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen uitgebouwd. Daarbij ontstaat meer inzicht in het coachproces zelf en het eigen aandeel daarin. U traint zichzelf door video opnames te maken in de eigen beroepspraktijk en deze in de training in te brengen. U leert effectief met collega's te werken. U bepaalt gezamenlijk de vraagstelling, maakt gerichte video opnames en voert feedbackgesprekken met de docent. U reflecteert op uw eigen begeleidersvaardigheden door ook de feedbackgesprekken op te nemen en te analyseren. U bestudeert literatuur en maakt een schriftelijke zelfevaluatie.

De totale tijdsbesteding is afhankelijk van het aantal collega's dat u begeleidt, maar is uitgaande van 3 collega's ongeveer 60 uren: de voorbereiding op en het bijwonen van de bijeenkomsten, praktijkopdrachten zoals lezen, opnames maken, het selecteren en analyseren van beelden en het houden van beeldcoach-begeleidingsgesprekken.

Werkwijze

U maakt opnames in de praktijk en brengt deze tijdens de verschillende sessies van de opleiding in. U weet het beeldmateriaal zo te ordenen dat leren mogelijk wordt. U voert gesprekken waarin gereflecteerd wordt op videobeeld en neemt U deze gesprekken op video op. U reflecteert achteraf op uw eigen vaardigheden en attitude. Zo ontwikkelt u zelfkennis en leert u al doende de methode. U krijgt inzicht in de werkwijze met de camera en ervaart wat het effect is van uw eigen (bege-) leidersstijl.

Na afloop:

- kunt u een selectie maken van beelden die competentie bevorderend is voor de docent
- kunt u een coachgesprek voeren waarbij videobeelden het hoofdbestanddeel zijn
- kunt u een veranderingstraject in gang zetten waarbij u bewust uw eigen voorbeeldgedrag inzet als Didactisch Coach

Als u minimaal 3 begeleidingen met beeld hebt uitgevoerd, ontvangt u na afloop van dit jaar het certificaat Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen, niveau 1 en 2.

Mocht u zich verder willen bekwamen in Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen, dan is het mogelijk een tweede jaar te volgen. Na dit tweede jaar krijgt u het certificaat 'Leidinggevend Beeld- en Didactisch Coachen, niveau 3'. De opleiding is aangemeld en geregistreerd bij het Schoolleiders Register voor 250 registeruren.